№ 12. w Wtorek dnia 15. Stycznia 1850.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński.

Berlin, d. 9. Stycznia. — Armia meklenburgska tworzyć będzie, według zawartéj konwencyi wojskowéj, integralną część 5 dywizyi, a zatem stać będzie pod dowództwem naczelnem jenerała Wrangla, jako komendanta trzeciego korpusu. — W tych dniach spodziewają się zawarcia konwencyi wojskowéj z Brunszwikiem. Pulkownik brunszwicki Morgenstern bawi tu obecnie w tym interesie. —

Berlin, 11. Stycznia. — Dziennik Nationalzeitung powiada o poselstwie ostatniém królewskiém, co następuje: Zgromadzonym izbom powiedziano nakoniec, w jaki sposób ostateczny przegląd konstytucyi ma nastąpić. Rząd oświadczył zadowolenie swe względem dotychczasowego postępowania izb, oświadcza przecie, że to nie dosyć i że powinny daléj przeglądać konstytucią z 5. Grudnia. Cudowne rzeczy! Konstytucią nadano ze stanami oblężenia, mocą wydawania rosporządzeń, bez prawa przyzwalania podatków i przejrzenia budżetów. Kiedyśmy w r. 1848. powiedzieli, jakie ma znaczenie artyk. 108., nazywano to niesprawiedliwém podejrzywaniem rządu, dziś się okazuje, że mieliśmy słuszność. Izbę rewizyjną rozwiązano, nadano prawo wyborcze, aby potulniejszą otrzymać izbę. Z tych wyborów powstała izba bardzo była potulną, przeglądała ile tylko mogła, ale to dla rządu niedosyć, poucza ją w końcu, co jeszcze powinna poprawić w konstytucyi. Co zamierzają te 15 punktów, według których królewska ta konstytucia ma być poprawiona? Wojsko ma nieprzysięgać na konstytucią, nie ma być gwardyi narodowéj. Sądy niemają prawa rostrzygać, czyli prawa prawomocnie wydane zostały. Wyjątkowy sąd na przestępstwa polityczne ma być zaprowadzony, ponieważ sądom przysięgłym niewierzą. Sądy zaś wyjątkowe na polityczne przestępstwa są narzędziami tyranii i terroryzmu. Izbom niema służyć prawo przyzwalania podatków, dawne absolutne gospodarstwo w finansach ma pozostać. Fideikomissy istnieć będą. Arystokratyczna pierwsza izba ma być z parami sukcessyjnymi i dożywotnimi. Tak arystokracia ma pierwsze veto przeciw szlusznéj regulacyi stosunków wiejskich, zniesieniu wolności od podatków, przeciw sprawiedliwemu rozłożeniu podatków i słusznemu ich wydawaniu. Korona niepotrzebuje strzeżd ich przywilejów, drugiém swojém veto. A cóż dopiero mówić o ograniczeniu prassy, stowarzyszeń i innych ograniczeń, które w konstytucyi stanowią ogniwa łańcucha z samych wyjątków złożonego.

Hanower, d. 9. Stycznia. — Podaliśmy we wczorajszym numerze Dziennika, że się toczą w izbie II. rozprawy nad kwestyą niemiecką. Aby wykazać całą ważność dyskusyi w téj sprawie, które przez 3 dni trwały, podajemy tu niektóre szczegóły z trzech ostatnich posiedzeń.

Pierwszym mówcą po przedłożeniu téj sprawy był dep. Lang II. W początku swéj mowy wypowiada, że rządy w roku zeszłym porozwięzywały sejmy w ich stolicach obradujące, używając nawet gwałtu, a bez żadnych słusznych przyczyn. Na tém jednak nie skorzystały państwa niemieckie, bo z połączenia się rządów nic dobrego dla ludu nie wyszło. Pod maską patryotyzmu czyniły rządy zabiegi ku zachowaniu swoich dynastycznych korzyści. Daléj nagania mówca rozwiązanie zgromadzenia narodowego a przechodząc pokrótce zabiegi czynione dla zawarcia związku trzech królów i utworzenia nowéj władzy centralnéj, wyrzuca rządom wszystkie matactwa, jakich się dopuszczały dla obałamucenia ludu. Z przedłożania ministeryalnego przekonać się można, że i Hanower główne swoje dynastyczne interesa miał na oku, gdzielwiek występował w sprawie ogółu Niemiec. O prawach zaś związku niemieckiego względem powołania zgromadzenia narodowego, nie masz w calém przedłożeniu ani wzmianki. Następnie powiada Lang, że dzisiejszéj komissyi związkowéj nie uznaje za władzę prawowitą, bo ją tylko rządy ustanowiły, a nie wola ludu. Zresztą uważa ją nawet za niebezpieczną, bo nie masz w niéj ani przy niéj żadnéj reprezentacyi ludowéj. W końcu dodaje, że najlepsze prawa na nic się nieprzydadzą, jeżeli Niemce sił swoich nie zjednoczą ku zabezpieczeniu się na zewnątrz, i stawia następujący wniosek: »rząd hanowerski niepotrzebnie się usprawiedliwia z wystąpienia ze związku trzech królów. Izba wcale o to się nie troszczy, ale zależy jéj na tém, że rząd inne wydał prawo oborcze na sejm rzeszy, odrzuciwszy dawniejsze.

»Izba ma to przekonanie, że rząd nie dozwoli na dłuższe rządzenie komissyi związkowéj jak do 1. Maja r. b. ale wyznaczy i powoła reprezentantów na zgromadzenie narodowe podług prawa z d. 30. Marca i 7. Kwietnia r. z. W końcu: że deputowani austryaccy dopóty przypuszczeni być nie mają do koła obrad sejmu niemieckiego, dópóki Austrya nie zmieni konstytucyi, nadanéj w Marcu r. z., która całkiém przedziela Austryą od związku niemieckiego.«

Za tym wnioskiem głosuje po długich i żwawych sporach 33 deputowanych a kilku z nich rozwodziło się bardzo obszernie, wszyscy jednak w ogóle ganili dotychczasowe postępowanie rządu hanowerskiego w polityce, wypowiadali swoją niechęć i odrazę do Prus, a jeden z głosujących za powyższym wnioskiem oświadczył, że lubo już z mlekiem wyssał nienawiść do Prusaków, jedynie z Prusami połączyć się radzi rządowi hanowerskiemu.

Następnie wniósł deput. Windhorst po dość długiéj mowie, ażeby izba przeszła do porządku dziennego. Burzliwe wszczęły się narady, ale partya ministeryalna przemogła, wniosek Langego odrzucono, a przyjęto wniosek Windhorsta 42 głosami przeciw 34 głosom.

Hamburg, d. 6. Stycznia. — Stronnictwo demokratyczne uchwaliło na zgromadzeniu zamkniętem pod przewodnictwem Dr, Gallois, niewybierać do Erfurtu, gdyż ani nowego prawa wyborów, ani izby ludowéj uznać niemoże, przytem zaprojektowani deputowani stronnictwa konstytucyjnego Dr. G. Riesser i senator Geffcken nie są po jego myśli. Klub wolnego handlu także teraz petycyą swoję cofnął, a zatem stronnictwo konstytucyjne na pewne zwycięztwo liczyć może; gdyż nasz stan kupiecki chciałby się nazywać liberalnym, gdyby mu tylko te jego stosunki nieszczęsne nieprzeszkadzały. — Najnowsza konstytucya nasza przedłożoną będzie w tych dniach obywatelstwu dziedzicznemu, które ją niezawodnie przejrzy i — odrzuci. We wszystkich bowiem kołach obywatelstwa zbierają głosy przeciw konstytucyi nowego kroju, a przyjaciele dawnéj konstytucyi łączą się z stroną lewą, przyjaciołmi konstytuanty, dla zwalenia projektu senatu. — Silne patrole wojskowe złożone z Hanzeatów i Prusaków przebiegają ulice miasta, w celu zapobieżenia wczesnego rozruchom powtórzyć się mogącym. Dzisiaj wieczorem lękają się scen nowych, i spodziewają się że władze wojskowe zakażą żołnierzom uczęszczać na tańce. Strony obydwie mają ciężko rannych. —

Królestwo Polskie.

Warszawa, d. 5. Stycznia. — Wyrokiem polowego Audytoryatu, przez księcia namiestnika Królestwa na dniu 29. Maja r. z. konfirmowanym, skazany został na karę konfiskaty majątku, Konstanty Debel, żołnierz pułku karabinierów imienia J. C. W. Wielkiego księcia Aleksandra Aleksandrowicza, który mieniąc się być rodu szlacheckiego polskiego, zbiegł do Prus, wszedł tamże do szeregów powstańców, i wspólnie z innymi walczył zbrojnie

Austrya.

Wiedeń, dn. 6. Stycznia. — Ogłoszenia konstytucyi dla kraju poniżéj Ens położonego mało zajmuje opinią publiczną. Wspomną wprawdzie o tym lub owym jéj punkcie, ale czują się mocno dotkniętymi zbyt wysokiem oszacunkowaniem, 20 złt. reń. dla wyborców Wiednia, jako też przepisem, że wyborca każdy głos swój podać powinien publicznie »głośno i wyraźnie,« przez co wolność wyborów w najwyższym stopniu jest ograniczoną, w ogóle zachodzi pytanie: jakąż wartość praktyczną ma to wszystko dla obecności? Paragraf 20 przepisuje wprawdzie, że sejm corocznie i zazwyczaj w Listopadzie ma być zwoływanym. Lecz pominąwszy to, że stan obecny, w przypadku najpomyślniejszym, rok jeszcze potrwa, czy w innych krajach koronnych tak nazwane prace przedwstępne będą tak

daleko doprowadzone, iżby sejm ogólny zwołać można? Węgry, Wojewodina, Siedmiogród, Kroacya i t. p. daléj Włochy, czy niebędą nastręczały wciąż powodów do nowego odraczania?

Wiedeń, dn. 8. Stycznia. — Arcyksiąże Jan w ciągu dnia jutrzajszego niezawodnie do Wiednia przybędzie. — Los Wenecyi rozstrzygnięty; z dniem 1. Stycznia ustaje wolność portu Wenecyi i ogranicza się tylko na wyspę S. Giorgio, a stosunki zostaną tak uporządkowane, jak były przed rokiem 1829., w którym wolność portu ogłoszono. Niepodobna tému przeczyć, że środek ten nader ważny w skutkach swoich, będzie bardzo niekorzystnym dla tego nieszczęśliwego miasta. — Według ogłoszenia Puchnera od 1. Stycznia wewnątrz portu wyspy S. Giorgio maggiore handel towarami niepodlegającemi monopolowi będzie zupełnie wolnym. Najpóźniéj do 15. m. b. mają wszyscy kupcy podać dokładny spis towarów znajdujących się w ich składach. Zagraniczne towary, które za opłatą cła wolno do Austryi wewozić, mogą być pod cło prawne podciągnięte, a intendantura może przytém zezwolić na przedłużenie terminu wypłaty. — Wolnemi od opłaty cła są wszelkie przedmioty służące do żywności, które do Wenecyi od 27. Sierpnia wprowadzone zostały: 2) wszelkie produkta ziemi i przemysłu miasta i obwodu Wenecyi, z wyjątkiem produkcyi młyna parowego, i rafineryi cukru; 3) wszelkie towary sprowadzone z okręgu celnego Austryi; 4) wszelkie przedmioty, które już cło opłaciły. Towary wszelkie, które w skutek zniesienia wolnego portu wywiezione być mają, są wolne od opłaty cła wychodowego. Towary, których wewóz do Austryi zakazany, nie mogą być oclone, ale muszą być wywiezione, albo do obwodu wolnego portu przeprowadzone, jednakże kupcom pomniejszym, którzy takowe już w sklepach swoich mają, pozwala się je sprzedawać po złożeniu jednéj trzeciéj części kwoty cła prawnego. — Dzień 1. Lutego jest wyznaczony jako ostateczny, w którym linia celna pomiędzy portem wolnym a austryacką ziemią celną pociągniętą zostanie. — Dziennik Presse teraz w Galicyi także zakazany! — Komendantura miasta porozumiawszy się z prokuratorem rządowym prasy gotuje surowe napomnienie tymczasowo dla niektórych dzienników, które niezłożywszy kaucyi podały najnowsze uwagi i zdania treści politycznéj. — Według popisu dokonanego na rozkaz ministra spraw wewnętrznych liczy obecnie Wiedeń z przedmieściami i obwodem policyjnym wiedeńskim po za liniami 477,846 mieszkańców. Pomiędzy tymi jest 460,888 krajowców, a 16,958 cudzoziemców; ze względu religijnego 458,162 katolików, 8173 protestantów, 10,670 żydów i 841 greków i mohametanów. Ludność ta zamieszkuje 13,772 domów. Miasto i przedmieścia same liczą 383,095 mieszkańców. Porównywając to ze spisem krótko przed rokiem 1846. sporządzonym, przekonywamy się, że przez wypadki polityczne, epidemią (cholerę i tyfus), która w dwóch ostatnich latach niepospolicie panowała, zmniejszyła się liczba mieszkańców Wiednia o 25,000. — W tych dniach rozpoczyna się tutaj ściąganie przez ekzekucyą podatku procederowego, przyczem najwięcéj przedmieścia ucierpią.

Ministeryum sprawiedliwości usilnie zajmuje się wprowadzeniem jawnéj i ustnéj procedury sądowéj. Znaczna liczba dotychczasowych sędziów kryminalnych ma być przeniesiona na stan spoczynku. Ministerstwo spraw wewn. wydało rozporządzienie, stanowiące, że organizacya gminna ma być wstrzymana aż do chwili przeprowadzenia organizacyi politycznéj.

Deputacya, którą węgierscy mieszkańcy Baczki wyprawili do Wiednia, wróciła już do Tereziopolu, i wcale zadowolona jest z przyjęcia, jakiego doznała od ministra prezydenta. Przedmiotem jéj missyi było, jak wiadomo, wyjednanie u urządu, aby Baczkie żupaństwo niebyło wcielonem do Serbskiego województwa. — Przed kilkoma dniami deputacya obywateli peszteńskich, złożyła na ręce fzm. Haynau memoryał, wykazujący, że b. wiceżupan Paweł Nyary, w czasach najburzliwszych, dniem i nocą czuwał nad bezpieczeństwem osoby i własności mieszkańców Pesztu, którzy winni mu są ocalenie od okropności anarchii. Fzm. przyjął deputacyą bardzo uprzejmie.

Ks. Wład. Bremer biskup z Grosswardein w tych dniach przywieziony został do Pesztu i jako więzień stanu osadzony w Neugebäude.

Wczoraj odbyło się ważne posiedzenie banku, na którém dyrektor banku p. Pipitz zdawał sprawę z działalności tego instytutu w roku zeszłym. Według tego sprawozdania pretensye banku do państwa wynosiły w Grudniu z. r. 181 milionów złr., zapas gotowizny 30,064,823, ogólny obrót kapitałów w ciągu roku około trzech milliardów, zysk ztąd 4,567,000, z którego po odtrąceniu wydatków na budowę, fundusz rezerwowy i t. p. pozostaje około 3,500,000 złr. summa dostateczna do rozpłacenia akcyonaryuszom banku, po strąceniu otrzymanych już w końcu pierwszego półrocza 30 złr., dalszych 40 złr. na każdą akcyą.

W Peszcie obiegały 4. b. m. rozmaite pogłoski o rozruchach, jakie miały zajść w Aradzie. Włochy składający tamtejszą załogę, mieli wspólnie z politycznemi więźniami opanować tamtejszą twierdzę i wyprzeć z niéj wojsko cesarskie. Wszakże z wiarogodnego źródła zapewnia Wanderer, że wieść ta jest bezzasadną.

Mówią, że wkrótce uczyniony będzie pierwszy krok do zniesienia austryacko-węgierskich granic celnych. Przedewszystkiem załatwioną będzie kwestya monopolu tabaki. Jak skoro podatek gruntowy zaprowadzony będzie w całych Węgrzech, Siedmiogrodzie i Kroacyi, rewizye graniczne będą mogły ograniczyć się na samym już tylko tytoniu.

Stronnictwo konserwatywne węgierskie, którego organem jest dziennik Figyelmezö występuje energicznie przeciwko artykułowi Palackiego o federalizmie. Paweł Somsich wydał broszurę przeciwko utworzeniu serbskiego województwa, w któréj opierając się na historycznym prawie, również pobija system federacyjny.

Ogłoszona we wczorajszéj Gazecie wiedeńskiéj konstytucya prowincyonalna dla Niższéj Austryi stanowi, że tamtejszy sejm prowincyonalny składać się będzie z 68miu deputowanych, mianowicie 25 najwyżéj opodatkowanych, 23 z miast i miejsc jarmarcznych, a 20 z gmin wiejskich. Aby mieć czynne prawo wybierania, trzeba być obywatelem państwa, pełnoletnim i zostawać w pełném używaniu praw obywatelskich i politycznych, oraz mieć prawo wybierania według ustawy gminnéj, na zasadzie osobistych kwalifikacyi albo opłacania podatku, dla Wiednia na 20 złr., a za obrębem stolicy na 5 złr. m. k. oznaczonego. Aby być wybieralnym, potrzeba od lat pięciu posiadać prawo obywatelstwa w Austryi i mieć lat 30 skończonych. Deputowani na sejm krajowy, wybierani są na lat cztery, zbierają się zwykle corocznie, w miesiącu Listopadzie, na sześć tygodni. Zresztą służy Cesarzowi prawo dowolnego zwoływania, rozwięzywania i odraczania sejmów krajowych. Wszyscy deputowani składają jedno zgromadzenie. Do ważności uchwały potrzebna jest bezwzględna większość głosów. Każde prawo krajowe, wymaga porozumienia między cesarzem a sejmem. Wszakże ministeryum w nagłych przypadkach może wydawać prawa krajowe pod własną odpowiedzialnością. Do sejmu krajowego należy uchwalanie budżetu, używanie krajowego kredytu i rozporządzanie krajowym majątkiem. — Sejm krajowy nie może odbywać się jednocześnie z powszechnym sejmem państwa. Sejm krajowy nie może się odraczać na dłużéj, jak na dni 8, a w razie rozwiązania, musi być w przeciągu trzech miesięcy powtórnie zwołanym. W sprawach państwa, dotyczących szczególniéj Arcyksięstwa Austryi, służy sejmowi krajowemu prawo, dawania, na wezwanie rządu państwa, opinii swojéj, przez organ namiestnika.

Komitet krajowy składa się z 6 członków, zasiada w Wiedniu, wybiera się na czas trwania sejmu i obowiązany jest poczynić na sejm przygotowania, wypracować potrzebne projekta i przyjęte przez sejm, w ciągu peryodu sejmowego zobowiązania, wykonać. W ogóle zaś pełni czynności dotychczasowych kolegiów stanowych. Działalność wzmocnionego komitetu krajowego, rozciąga się do spraw reprezentacyi obwodowéj przekazanych. Do zaprowadzenia zmian w konstytucyi krajowéj potrzeba na pierwszym sejmie prostéj większości głosów, na następnych dwóch trzecich części. — Arcyksięstwo podzielone jest na 17 okręgów wyborczych, z których sześć na sam Wiedeń przypada. Listy wyborców najwyżéj opodatkowanych sporządzane będą przez namiestnika, listy wyborców miast i miasteczek przez przełożonych gminy, a listy gminne przez starostów okręgowych. Termin do reklamacyi naznacza namiestnik, na czas od dni 3ch do 14tu. Reklamacye zanosić należy do organu, listy wyborcze sporządzającego. Aktowi wyborczemu przewodnieżą komisarze, których najwyżéj opodatkowani wybierają z pomiędzy siebie, dla innych wyznacza ich starosta okręgowy. Tym komisyom przydany będzie nadto komisarz rządowy. W pierwszych jedynie dwóch godzinach po rozpoczęciu aktu wyborczego, wolno jest kandydatom do wyboru przedstawiać się. Przy głosowaniu, komisya najpierwszą vota swoje składa. Głosowanie odbywa się ustnie, z wyjątkiem tylko niemych, którzy wotują pisemnie. Do ważności wyboru potrzebna jest bezwzględna większość głosów. Każdemu służy prawo odmówienia wyboru.

Wieden. — Dokończenie artykułu konstytucyj prowincyonalnych itd.

Po tem ogólnem wskazaniu stanowiska, z jakiego rząd przy ostatecznem ułożeniu konstytucyi krajowych wychodzić był obowiązanym, dostatecznem będzie, niewchodząc już w ocenienie pojedynczych postanowień, niektóre tylko najgłówniejsze, zasadnicze punkta, pokrótce wyjaśnić.

Co do wewnętrznego składu sejmów krajowych, obowiązującym był przepis konstytucyi państwa stanowiący reprezentacyą interesów, z bezpośredniemi wyborami. Dwie te zasady wówczas jedynie dają się z sobą pogodzić, gdy interesa krajowe, o ile w zbiorowéj masie występują, oddzielną znajdują reprezentacyą, gdyż daléj posunięty podział ludności według pojedynczych interesów przy bezpośrednich wyborach doprowadziłby do najrozmaitszych w praktyce niestosowności. Do tego dodać należy, że gdy w pewnym kraju interes niereprezentowany bezpośrednio, znakomite zajmuje stanowisko, wówczas pewnie w jednym lub drugiém ciele wyborczém, będzie umiał pozyskać sobie znaczenie.

Własność gruntowa i przemysł, rozpadający się na rzemiosła i handel, są wszędzie prawie, i to pierwszy w znacznéj przewadze — głównemi we wszystkich krajach koronnych czynnikami krajowego interesu. Na téj zasadzie opiera się przeprowadzony w konstytucyach prowincyonalnych podział trzech ciał wyborczych, z których każde w przecięciu, w równym stosunku trzeciéj części ma udział w sejmie krajowym. Wielka własność gruntowa reprezentowana jest przez najwyższéj opodatkowanych, mała własność przez gminy krajowe. Gdy obie razem zastępują głównie pierwotną produkcyą, równoważy się w ten sposób pozorny niestosunek, jakiby

w innym przypadku istniał pomiędzy ludnością okręgów wyborczych gmin wiejskich, a nierównie mniejszą ludnością miejskich. W tych ostatnich szczególniéj miano wzgląd na stan przemysłowy, handlowy i fabryczny, o ile takowy nieznajduje już odpowiedniego zastępstwa w kategoryi najwyżéj opodatkowanych.

Osoby, które w zwykłym sposobie mówienia, liczą się do intelligencyi będą miały udział w każdym ciele wyborczém; ich nadto interes nietyle skierowany jest do czynnego prawa wybierania, ile do biernéj wybieralności, która zresztą w konstytucyach i ustawach wyborczych do żadnego ciała wyborczego nie jest przywiązaną. — Przy pojedyńczych ciałach wyborczych nasuwa się nasamprzód kwestya cenzusu,

Gdy sejmy krajowe, dla których projektowane konstytucye krajowe wydanemi być mają z jednego tylko zgromadzenia składają się, w którem posłowie najwyżéj opodatkowanych, obok posłów dwóch drugich ciał wyborczych, w tym samym stosunku liczbowym zasiadać będą, w jakim izba wyższa powszechnego sejmu zostaje do izby niższéj, mianowicie w stosunku jednéj trzeciéj części do dwóch trzecich, przeto organiczne rozczłonkowanie ogólnego politycznego życia wymaga, aby w tém jedném zgromadzeniu sejmu krajowego, znajdowały się podobne żywioły, jak w obu izbach powszechnego sejmu.

Co do najwyżéj opodatkowanych, w ten jedynie sposób można wskazany osiągnąć rezultat, aby dla nich przyjętym był cenzus wyższéj izby. Przez to tworzy się owa tak ważna dla całego organizmu ciał prawodawczych, część pośrodkowa, łącząca sejm krajowy z sejmem państwa; ta bowiem część ludności, która mając czynne prawo wybierania, w jednéj trzeciéj części do reprezentacyi krajowéj wpływa, będzie właśnie owym biernie wybieralnym żywiołem, z którego głównie wybierani będą przez sejm krajowy członkowie wyższéj izby, składającéj trzecią część powszechnego parlamentu.

Podobnež zasady przyjęte zostały, przy ustanowieniu cenzusu dla ciał wyborczych gmin miejskich i wiejskich. Gdyby pomiędzy listy wyborcze gminne, a listy wyborcze powszechnego sejmu, wsunięto jeszcze trzecią listę wyborców sejmu krajowego, tego rodzaju skrzyżowanie rozmaitych kół wyborczych nietylkoby reprezentacyjne urządzenia nazbyt rozdrobniło, ale nadto przeszkadzałoby konsekwentnemu ożywieniu konstytucyjnéj samowiedzy. Myśl przeniesienia cenzusu gminnego na sejm krajowy, również zdaje się niestósowną. — Powołanie sejmu krajowego do prawodawczych czynności, wymaga wyższych rękojmi do wybieralności, gdy tymczasem dla gminy, ustanowienie jak najniższego cenzusu zdaje się być koniecznym. — Gdyby zaś dla wyborów na sejm krajowy postanowiono niższy cenzus, aniżeli dla sejmu powszechnego, wynikłaby stąd ta niestósowność, że podług §. 14. konstytucyi mogliby z sejmu krajowego wyjść członkowie izby wyższéj, którymby nawet na czynnéj i biernéj wybieralności do izby niższéj zbywało. — O ile pojedyńcze interessa w mniejszéj występują rozciągłości, takowe bez tego znajdują bezpośrednie zastępstwo w gminie miejscowéj, okręgowéj i obwodowéj, podczas gdy sejmowi krajowemu zastrzega się jedynie reprezentacya powszechniejszych i ważniejszych interessów, a tém samém zastępowanie ich przez takie tylko osoby, które w swojéj własności według upodatkowania ocenić się dającéj, sami także jakiśkolwiek mają interes. Missya sejmu krajowego we względzie prawodawczym jest podobna prawodawczemu sejmu państwa, zatém i kwalifikacye wyborcze dla obu sejmów słusznie mogą być te same. Wszystkie te powody skłoniły ministeryum do przyjęcia w ogóle dla wyborów na sejmy krajowe tego samego cenzusu, co i dla wyborów na sejm państwa, przyczem tylko zwraca uwagę, że w większych stolicach pojedyńczych krajów koronnych, wyższa klassyfikacya podatku przemysłowego służyła za podstawę.

Trzecia ważna zasada porządku wyborczego na sejmy krajowe na tem polega, aby tworzenie okręgów wyborczych oznaczone było politycznym kraju podziałem. Liczba politycznych obwodów kraju stanowi w ogóle o zbiorowéj liczbie deputowanych sejmu krajowego, gdy okręgi wyborcze gmin wiejskich spotykają się z politycznemi okręgami, liczba zaś deputowanych gmin wiejskich zgadza się z liczbą deputowanych, tak najwyżéj opodatkowanych, jako też miast, miasteczek i miejsc fabrycznych.

Polityczny okręg niejest, jak to w przedstawieniu z d. 31. Lipca 1849. o organizacyi Czech, okazanem było, arbitralnie utworzoną administracyjną jednostką ale raczéj na wspólności interessów opartym istotnym czynnikiem gminnego życia, znajdującym naturalną reprezentacyą swoją w komitecie okręgowym a wyżéj w obwodowym; przez to zaś, że teraz powołanym jest na okręg wyborczy, zyskuje wyższe polityczne znaczenie, i nowe wewnętrzne umocnienie.

Ważny cel zapewnienia ukonstytuowanym w zbiorową gminę okręgom własnéj reprezentacyi wspólnych interessów swoich, przez wspólne wybieranie deputowanych na sejm krajowy, przeważa o wiele częściową nierówność ludności pojedynczych okręgów politycznych.

Przy okręgach wyborczych gmin wiejskich, przyjęto w ogóle za zasadę, że każdy polityczny okrąg ma wysełać jednego deputowanego na sejm krajowy; tylko wyjątkowo zezwolono na wybór więcéj niż jednego, tam, gdzie niestósonek wielkości i ludności zbyt byłby widocznym, lub gdzie przy szczupłym obwodzie kraju, zachodzi potrzeba utworzenia nieco znaczniejszego ciała sejmowego, przez liczniejsze zastępstwo gmin wiejskich. — Ciało wyborcze najwyżéj opodatkowanych, będzie wprawdzie w każdym kraju koronnym w jedno zgromadzenie wyborcze zebranem, wszakże w większych krajach, podzielonych na obwody, jak równie w Niższéj Austryi, gdzie miasto Wiedeń samo jako znakomite ciało wyborcze w obec reszty kraju występuje, proponuje się sposób wybierania, któryby tak zbiorowemu interesowi kraju, jak i szczególnemu interesowi każdego pojedynczego obwodu, a mianowicie w Niższéj Anstryi interesowi miasta Wiednia i kraju, przy wyborach również najwyżéj opodatkowanych zapewniał własną reprezentacyą.

Przy oznaczeniu okręgów wyborczych miast, miasteczek i miejsc fabrycznych należy zwracać uwagę częścią na liczbę ludności, częścią na dziejowe i przemysłowe ich znaczenie, a tam, gdzie kilka miejsc razem jednego deputowanego wybiera, o ile to według złożonych rządowi wniosków i wykazów jest możliwem, na jednolitość interesów i jeograficzne położenie.

Jeśli zresztą porównamy miejski i przemysłowy żywioł z ludnością wiejską, nie we wszystkich krajach koronnych równy wypadnie stosunek podziału. Aby więc przy podziale ciał wyborczych osiągnąć zapewnioną miejskiemu i przemysłowemu żywiołowi trzecią część deputowanych, musiano w jednym kraju koronnym zejść na nierównie niższą w przecięciu cyfrę ludności tych okręgów, aniżeli w drugim, gdzie ta klassa ludu w znacznéj masie się znajduje. W tych powodach znajdzie usprawiedliwienie pozorna nierówność stosunku, w jakim pojedyncze miasta i miejsca w rozmaitych krajach koronnych powołane są do wyborów sejmowych.

Do pierwszego zgromadzonego sejmu krajowego należeć będzie wyrównanie mogących zachodzić w uformowaniu okręgów niestósowności, i najdokładniejsze zastósowanie ich, ze wszechstronną oględnością, do istotnych stosunków.

Z przyjęcia politycznych okręgów za podstawę podziału okręgów wyborczych, wypływa ta daléj korzyść, że gdy w przecięciu pojedyncze okręgi według swojéj rozciągłości i ludności w pojedynczych krajach koronnych dość równo są podzielone, zaś liczba deputowanych gmin wiejskich, jest miarą liczby deputowanych najwyżéj opodatkowanych, jak i deput. miast, miasteczek i miejsc fabrycznych — ogólna liczba deputowanych sejmu krajowego zastósowana zostaje do wielkości pojedynczych krajów, o ile ten stosunek utrzymanym być może w zakresie potrzebnego minimum i maximum.

Przepis ustnego głosowania opiera się na analogii takiegoż rozporządzenia dla wyborów na sejm państwa, jakoteż i gminnych.

Oznaczenie czteroletniego peryodu sejmowego ma na celu zachowanie środka między peryodem wyborczym reprezentacyi gminnéj, okręgowéj i obwodowéj, a peryodem wyborczym sejmu państwa, jak równie zapobieżenie jednoczesnemu zbiegowi rozmaitych aktów wyborczych.

W krajach koronnych nakoniec, z jednego tylko obwodu składających się, okazała się potrzeba utworzenia ciała reprezentacyjnego dla tych interesów, które prawo gminne reprezentacyi obwodowéj przekazuje. Ten zakres działalności nie dał się przenieść na sejm krajowy, przeto bowiem zbyt częsta zachodziłaby potrzeba zwoływania go; nadto sejm krajowy, w sprawach gminnych ma stanowić instancyą wyższą nad zastępstwo obwodowe, i takowy składa się z wcale innych żywiołów, od tych, jakie prawo gminne do obwodowéj reprezentacyi powołuje. — Najpoddańsze ministeryum mniema, że komitety krajowe wzmocnione członkami komitetów okręgowych i radzców gminnych, będą wcale stósownym organem reprezentacyjnym, któremu wszystkie czynności reprezentacyi obwodowéj przekazałby można, z wyjątkiem spraw całego kraju dotyczących, które zatém przekazane są sejmowi krajowemu. Dla miasta Wiednia musiano w téj mierze uczynić wyjątek, z powodu, że takowe bezpośrednio porządkowane jest namiestnikowi, a jego interes gminny zanadto jest różny, od interesu innych gmin kraju. Przeto w porządku gminnym miasta Wiednia, będzie miany wzgląd na odpadające mu zastępstwo, przez wyłączenie go z reprezentacyi obwodowéj.

Objęte większą częścią konstytucyi krajowych normy, odnoszące się do przekazanych przyszłym komitetom krajowym interesów, należących dotąd do istniejących pod rozmaitą nazwą stanowych komitetów i kolegiów delegowanych, podobnie jak przeniesienie stosunków majątkowych pojedyńczych krajów i byłych stanów, wywołują potrzebę, aby pomimo §. 74. konstytucyi, znoszącego instytucye stanowe, nadmienione kolegia tymczasowo utrzymane zostały przy interesach, w zakresie konstytucyami krajowemi przepisanym.

Najpoddańsze ministeryum wyjaśniwszy powyższemi uwagami główne postanowienia konstytucyi krajowych i ustaw wyborczych, i upraszając W. C. Mość o ich ogłoszenie, tyle jeszcze dodaje, że wnioski swoje co do epoki rozpisania wyborów na sejmy krajowe i zwołania pojedyńczych sejmów, wtedy dopiero będzie mogło W. C. Mości przedstawić, gdy nieodzowne do tego przygotowania tak wedle treści ustaw wyborczych, jak i wedle natury rzeczy będą poczynione, a mianowice, gdy policzone władze rozpoczną swą działalność, gdy gminy ich organa administracyjne i zastępcze zostaną zawiązane, a listy wyborcze ułożone i sprawdzone.

Rząd W. C. Mości z surową gorliwością starać się będzie o przyspieszenie wszelkich ku temu celowi środków, a tymczasem wypracuje dla pierwszych sejmów krajowych potrzebne przedstawienia i projekta do praw.

Takiéj to organicznéj drogi rozwoju ministeryum niezłomnie trzymać się będzie, przy przeprowadzeniu dzieła ustawodawszego w duchu konstytucyi państwa w prawdziwym interesie monarchii.

Racz zatém W. C. Mość w uznaniu zwyż rozwiniętych zasad, przedstawić się mające projekta konstytucyi krajowych i ustaw wyborczych sankcyonować, odpowiednie patenta zatwierdzić i najpoddańsze ministeryum do ich wykonania upoważnić. Wiedeń, d. 29. Grudnia 1849.

(podp.) Schwatzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinfeld. Giulay. Schmerling. Thun. Kulmer.

O czém zapadła następująca najwyższa decyzya: »Przyjmuję przedłożone tu zasady względem konstytucyi krajowych i ustaw wyborczych, i upoważniam moje ministeryum do wykonania zatwierdzonych przezemnie patentów dla pojedyńczych krajów koronnych.

Wiedeń d. 30. Grudnia 1849. Franciszek Józef. mp.

W ł o c h y.

Turyn, d. 3. Stycznia. — Senat przysłuchiwał się odczytaniu odpowiedzi na mowę od tronu. Sprawozdawcą był Cebrario. Minister finansów odczytał projekt do prawa we względzie ostatecznego przyłączenia Monton i Rochebrune do państw sardyńskich. Tenże sam minister przedłożył na posiedzeniu wczorajszem izbie deputowanych budżet za r. 1849. i 1850. Niedobór pierwszego wynosi 56 milionów. Koszta wojenne za 1848. i 1849. łącznie z wynagrodzeniem dochodzą do 225,849,000 livrów. Budżet za 1850. będzie miał niedoboru 24 miliony. W izbie deputowanych zasiada 55 urzędników. Prawo przypuszcza tylko 51. Komissya zatem żąda, aby 4 wykluczono. Wyznaczono z pomiędzy deputowanych 6 dla zbierania głosów, którzy nie są urzędnikami. Los zrządził, że Gaspard Cesaro, Cnoja, Gouizzardi i Borsarelli jako urzędnicy z izby ustąpić musieli. —

F r a n c y a.

Paryż, dn. 9. Stycznia. — Rząd francuzki nie wypłaca od nowego roku żadnych wsparć polskim wychodzcom.

Estafette donosi, że rząd ma zamiar zmniejszyć gwardyą narodową na 30,000 i w tym celu przedłoży izbie projekt do prawa.

W Lionie zabrała policya u jednego krawca 10,000 pism socyalistycznych, które rozdzielał pomiędzy robotników.

George Sand sprzedała swoje pamiętniki jednemu tutajszemu księgarzowi za 130,000 fr., i przybyła do Paryża, aby być obecną przedstawieniu jéj dramatu na scenie. Dziennik jeden donosi, że policya przymusiła ją do opuszczenia stolicy.

Broszurę Ledru Rollina o 13. Czerwca teraz przedrukowano w Belgii i przemycają ją w niepoliczonych egzemplarzach do Francyi.

Chłopi w departamencie Charente na południu Francyi śpiewają teraz nową piosenkę, która się kończy zwrotką: zatknijmy na ostrza naszych bagnetów głowę Ludwika Napoleona.

National dowodzi, że stronnictwo jego było pierwsze, które chciało projekt o powiększenie żołdu podoficerów wnieść w zgromadzeniu narodowém. Gdy teraz prezydent z ministrzem wojny wnoszą rzeczony projekt do izby, są tylko plagiatorami zamiaru republikanów z urodzenia. Jakkolwiek bądź, widać z tego projektu, że oba stronnictwa, republikanie i bonapartyści starają się o pozyskanie wojska. Mówią, że i zgromadzenie oświadczy się za projektem, bo żadne stronnictwo nie chce się okazać niechętném wojsku.

Zajmującym jest widok, jak teraz stronnictwa we Francyi na dwa wielkie obozy się rozdzielają. Na jednéj stronie stoją legitymiści, orleaniści, imperyaliści i bardzo wątpliwi republikanie z koła konstytucyjnego, którzy pod względem socyalizmu wszyscy są konserwatystami, zdrugiéj strony zaś znajdują się republikanie Nationala, Sieclu, demokraci Reformy, socyaliści dzienników Voix du peuple, Democratie pacifique, bonapartystoscy demokraci dziennika Liberté i t. d. Socyalizm przeciągnął na swą stronę wszystkie żywioły stronnictwa republikańskiego. Jak dawniéj czysto demokratyczna Reforma, potém opozycyjna i szerząca teoryą nieograniczonéj wolności la Presse, a następnie National ze swym mieszczańskim republikanizmem, mimo stoczonéj bitwy krwawéj z socyalistami, tak dzisiaj nawraca Siecle najbojaźliwszy dziennik liberalnéj burżuazyi, zwany szlafmycą mieszczańską, ku socyalizmowi, oświadczając, że jeżeli to i owo uważają za socyalizm, to i on sost socyalistą. Nie ulega już żadnéj wątpliwości, że wszyscy republikanie stawają teraz pod jedną chorągwią socyalizmu.

Od wczorajszego wieczora dowiedziałem się o pewnym wypadku, który mocno zatrwożył dwór L. Napoleona. P. Lucyan Murat po przyjeździe swoim do Turynu, uczęszczał codziennie do pierwszych salonów politycznych, w których rozpuszczał wieść, że bardzo w krótkim czasie Ludwik Bonaparte ogłosi się cesarzem. Wiadomość ta doszła uszu ambasadora angielskiego w Turynie. Ten zaraportował ją lordowi Palmerstonowi do Londynu, a minister spraw zagranicznych w Anglii napisał list do lorda Normanby ambasadora w Paryżu, wyrzucając mu, że podobnie ważną wiadomość z innego źródła czerpie jak z tego, z którego ona wychodzić powinna była. Rozgniewany lord Normanby, udaje się z listem do Napoleona prezydenta, a ten znowu rozgniewany pisze natychmiast list do pana Luciana Murata, wynurzając mu w najostrzejszych i nawet w najnieprzyzwoitszych wyrazach jego nieroztropność. Ze swéj strony p. Murat się gniewa, i w wyrazach również ostrych żąda swego odwołania z Turynu, grożąc, że jeźli nie zostanie urzędowanie na własne żądanie uwolnionym, to rzuci tę godność sam przez się. List ten nabawił wielkiego kłopotu Bonapartego, który w porzuceniu dobrowolnym téj posady w Turynie, uważał, że trzeci członek jego familii opuści własnowolnie ważne stanowisko; zapobiegając temu, wysłaj dnia wczorajszego jednego z swoich osobistych przyjaciół do Turynu z missyą przedstawienia p. Muratowi, aby nie szedł za przykładem smutnym pp. Napoleona i Piotra Bonapartów.

Zgromadzenie narodowe z dnia 8. Stycznia. — Przewodniczy znów Dupin. Z porządku dziennego przypadają rozprawy nad projektem do prawa o nauczycielach elementarnych. Lavergne ze stronnictwa ostatecznéj lewéj powiada, że niechce wspominać o tym projekcie, jako pogwałcającym konstytucyą, bo dowodzenie to już się zużyło przy najważniejszych sprawach, ale twierdzi, iż za pomocą tego prawa i innych, rząd ma zamiar znieść rzplitę, godząc niby na socyalizm. Sprawozdawca Beugnot powiada, że prawo to jest tylko przechodniém, że ministerstwo bez niego nie może utrzymać spokojności. Pascal Duprat z lewéj strony utrzymuje, że w roku zeszłym przeszło 1200 nauczycieli elementarnych oddalono, częścią zawieszono w urzędowaniu, że więc obecne prawa wystarczają, do karania nauczycieli elementarnych, za rzeczywiste wykroczenia. Rząd zamierza znieść wolność gmin, po ograniczeniu wolności prassy, stowarzyszeń i zgromadzeń. Przypomina, że po 18. brumairze we wszystkich gminach otworzono listy, które spisywać byli przymuszeni nauczyciele elementarni, by wydostać trzy miliony głosów za Napoleonem. Minister oświecenia de Parieu odwołuje się na sprawozdania inspektorów jeneralnych publicznego oświecenia i wszystkich urzędników departamentalnych, które się na jedno zgadzają, iż potrzeba energicznych środków przeciw nauczycielom elementarnym. Złe jest wielkie, potrzeba na nie środków gwałtownych. Zgromadzenie się niecierpliwi i żąda zakończenia rozpraw ogólnych nad tém prawem. W tym duchu przegłosowano i okazało się, za dalszémi rozprawami głosów 352, przeciw 208. Minister wojny składa projekt względem powiększenia żołdu podoficerów w armii o 20 centymów dziennie. Oświadcza, że ten powiększony wydatek nietylko pokrytym będzie przez oszczędności zaprowadzić się mające, ale jeszcze znaczna pozostanie przewyżka. —

A n g l i a.

Londyn, dn. 7. Stycznia. — Zniesienie prawa żeglugi przynosi już też we Włoszech owoce handlowi angielskiemu. Rada ministeryalna w Turynie wypracowała ustawę, znoszącą wszystkie dotychczasowe ograniczenia, jakim podlegały okręty angielskie przybywające do Sardynii, i przypuszczającą je do równych praw z statkami krajowemi. Projekt ów do prawa ma być wkrótce izbie do potwierdzenia przedłożonym.

W dniu, w którym nowe prawo żeglugi ogłoszone zostało, znaczna dosyć liczba okrętów w Londynie, Liverpolu, Bristolu i innych portach królestwa wywiesiła banderę żałobną. Ze względu na to nowe prawo zniżyło się w ciągu roku upłynionego skrzętność około budowania okrętów w Anglii prawie o polowę, a cena kupna statków spadla o $\frac{1}{6}$ procentu.

Zgodność i decyzya kolonistów Kapu zjednała im, jak się zdaje zwycięstwo zupełne. Gdyż z pewnego źródła donieść możemy, że sir H. Smith, gubernator tamtejszy, po tylu zmartwieniach i ciosach, jakie wytrzymał, w krótce posadę swoją opuści i do Anglii powróci. Zdrowie jego nadwerężone z powodu położenia jego nienajprzyjemniejszego, wymaga po nim, aby tego trudnego stanowiska komu innemu odstąpił. On sam podał się do dymissyi, i jest to zapewne jedyny czyn jego w urzędowaniu, którym sobie na podziękowanie kolonistów zasłużył. Następca jego jeszcze niezamianowany; powód zwłoki w tém zapewne leży, że w ministerstwie zaczynają się przekonywać, iż zmiana osoby w zarządzie kolonialnym żadnych nieprzyniesie owoców, jeżeli się zarazem niezmieni systemu jego. Ztąd upowszechniła się pogłoska, że lord Grey weźmie dymissyą, jako minister kolonialny, i pogłoska ta utrzymuje się już 2 tygodnie z wielkiem podobieństwem do prawdy, i pewnie inaczéj niedadzą się uspokoić wzburzone umysły po koloniach, jak zmianą stanowczą władzy najwyższéj. Następcą lorda Grey ma być, jak sądzą, Fox Maule, który niedawno wstąpił do gabinetu. Oprócz tego zamiarem jest inne jeszcze poczynić zmiany co do osób gubernatorów po koloniach. Męztwo i wytrwałość mieszkańców Kapu niemogła lepszéj znaleść nagrody, jak ów podwójny skutek, raz że pozyskali dla siebie i innych kolonii rząd sprawiedliwy, a potem, że zwrócili uwagę rządu na niebezpieczeństwo systemu jakiego się obecnie przy rządzeniu kolonii trzymano.

I n d y e W s c h o d n i e.

Sir Charles Napier przybył w swojéj podróży inspekcyjnéj do Delhi. Ganią tu, że występuje z tak małą wystawnością, albowiem mieszkańcom tamtejszym najwięcéjby tym sposobem imponował. Zdrowie jego zawsze jest cierpiące, a pogłoska o jego powrocie trwa ciągle. On i margrabia Dalhousie spodziewani są z końcem tego roku w Kurrassi. — Z Hyderabad nie nadeszły podatki już od 6 tygodni; rząd zapewne będzie zniewolony exekwować je siłą zbrojną.